

**ХОРХЕ ЛУИС БОРХЕС
ДОСТАВЧИКЪТ НА
БЕЗЗАКОНИЯ МЪНК
ИЙСТМЪН**

Превод от испански: Светла Христова, 2004

chitanka.info

ГЛАВОРЕЗИТЕ В НАШАТА АМЕРИКА

Добре очертани на фона на небесносини стени или на самото небе, двама побойници, пристегнати в сериозни черни дрехи, танцуват с обувки с високи токове един тържествен танц — танца на сходните ножове; накрая иззад едно ухо пада карамфил, защото ножът се е забил в човека, който със своята хоризонтална смърт приключва този танц без музика. Примирен^[1], другият наглася шапката си и посвещава старините си на разказването на този тъй честен двубой. Това е пълната и подробна история на нашите злосторници. Историята на бандитите от Ню Йорк е по-шеметна и далеч не толкова изящна.

ГЛАВОРЕЗИТЕ В ДРУГАТА

Историята на нюйоркските банди (разкрита през 1928 година от Хърбърт Азбъри в един порядъчен том от четиристотин страници ин октаво) се отличава със смута и жестокостта на варварските космогонии и с много от тяхната гигантска нескопосаност. Тя се развива в мазетата на стари бирарии, превърнати в тайни негърски сборища, в един рахитичен Ню Йорк на три етажа, пълен с банди от закоравели престъпници, като Блатните ангели, мародерстващи сред лабиринта на клоаките, шайки от главорези, като Момчетата на зората, които вербували преждевременно узрели убийци на десет-единайсет години, самотни и нагли гиганти, като Гамените, които предизвиквали невероятния смях на минувачите със своите твърди, натъпкани с вълна цилиндри и с широкополите ризи, развявани от вятъра на предградията, но затова пък стискали бухалка в десниците и носели дълги тесни пистолети; имало и банди от престъпници, като Мъртвите зайци, които влизали в битка под знамето на талисмана си — мъртъв заек, окачен на дълъг прът. Тази история гъмжи от хора като Джони Доулан Контето, прочут с лъщящия си от брилянтин перчем, с бастуните си, украсени с маймунски глави, и с изящния меден шип, който носел на палеца си, за да избобда с него очите на противниците си; хора като Кит Бърнс, способен да откъсне с едно отхапване главата на жив плъх; хора като Слепия Дани Лайънс, русокос хлапак с огромни мъртви очи, сводник на три проститутки, които гордо кръстосвали улиците заради него. Имало и цели редици от къщи с червени фенери

— като онези на седемте сестри от Ню Ингланд, които отделяли за благотворителност печалбите, събрани на Бъдни вечер; бой на кучета и бой между изгладнели до смърт плъхове; китайски игрални домове; жени като многократно овдовявалата Червена Нора, обичана и притежавана от всички мъже, управлявали бандата на Катериците; жени като Лизи Гълъбицата, която сложила траур, когато екзекутирали Дани Лайънс, и била заклана от Кротката Маги, оспорваща ѝ някогашната страст на мъртвия слепец; метежи като онзи от дивата седмица на 1863-та, когато сто сгради били опожарени и замалко не бил подпален целият град; улични битки, при които човек загивал почти като удавник, защото го стъпквали до смърт; разбойници и отровители на коне, като Йоски Чернилката — всички те изплитат тази хаотична история. Нейният най-прочут герой е Едуард Дилейни, известен още като Уилям Дилейни, Джоузеф Марвин, Джоузеф Морис и, най-сетне, като Мънк Ийстмън, главатар на банда от хиляда и двеста души.

ГЕРОЯТ

Тези постепенни финтове (тягостни като игра с маски, при която никога не се знае кой кой е) пропускат истинското му име — ако се осмелим да повярваме, че на този свят съществува такова нещо, като истинско име. Факт е, че в гражданския регистър на Уилямсбърг, Бруклин, е вписано името Едуард Остерман, впоследствие поамериканчено на Ийстмън. Колкото и да е странно, този буен злодей всъщност е бил евреин. Баща му бил собственик на ресторант, от онези, където предлагат кошер^[2]; там мъже с бради на равини могат безопасно да поглъщат обезкървеното и трижди чисто месо на телета, заклани по най-праведен начин. Някъде към 1892-ра, когато бил деветнайсетгодишен, Ийстмън отворил развъдник за птици с помощта на баща си. Да наблюдава с любопитство света на животните, да съзерцава техните дребни решения и непроницаема невинност — това било страст, която го съпътствала до края на дните му. В по-късните си блестящи години, когато отказвал презрително пурите на луничавите важни клечки от Тамани Хол и посещавал най-луксозните бардаци с един от първите автомобили в града (машина, която изглеждала като отроче на гондолата), той отворил втори привиден магазин, подслоняващ сто чистопородни котки и повече от четиристотин

гълба; нито едно от тези създания не се продавало на каквато и да е цена. Обичал всяко от тях и често се разхождал из квартала си с една щастлива котка на ръце и няколко други, които го следвали неотлъчно.

Бил обрулен, но внушителен мъж. Имал къс бичи врат, непревземаема гръд, дълги ръце на побойник, счупен нос; лицето му, макар и нашарено с белези, не било тъй впечатляващо, както тялото. Бил кривокрак като ездач или моряк. Можел да мине без риза или сако, но не и без шапка с малка периферия, нахлупена върху циклопската глава. Споменът за него все още не е угаснал. Физически именно той е послужил за модел на типичния гангстер от филмите, а не пухкавият и женствен Капоне. Казват, че Уолайм бил нает в Холивуд, защото чертите му недвусмислено напомняли тези на окаения Мънк Ийстмън... Последният често обхождал своята престъпна империя със синьоперест гълб на рамото, досущ като бик с птица на гърба.

Към 1894-та в Ню Йорк имало безброй обществени танцувални салони. Ийстмън бил нает в един от тях, за да поддържа реда. Преданието гласи, че импресариото не искал да го вземе на работа, и Мънк показал, че притежава нужните умения, като сразил с гръм и трясък двамата гиганти, които заемали тази служба. Той изпълнявал длъжността до 1899-а сам и всяващ страх у всички.

За всеки кавгаджия, когото укротявал, правел с ножа си резка върху грубата си сопа. Една нощ някакво лъщящо голо теме, което клюмало над халба бира, привлякло вниманието му и той проснал собственика му в несвяст със свиреп удар. „Липсваше ми една резка, за да станат петдесет!“, обяснил Ийстмън впоследствие.

СЛУЖБАТА

От 1899-а нататък Ийстмън вече бил не просто прочут. Той бил главатар на един важен избирателен район в града и събирал солидни такси от къщите с червените фенери, от игралните домове, уличните проститутки и всевъзможните разбойници на това гнусно феодално имение. Разни комитети се обръщали към него, когато трябвало да се извърши престъпление; търсели го и частни лица. Ето какви били тарифите му: откъснато ухо — 15 долара; счупен крак — 19; прострелян крак — 25; наръгване с нож — 25; окончателно разчистване на сметките — 100. Понякога, за да не изгуби навиците си, Ийстмън лично извършвал поръчката.

Един териториален спор (деликатен и мрачен като всички въпроси, които международното право заобикаля) го изправил срещу Пол Кели, прочут главатар на друга банда. Границата между районите им била определена с изстрели и улични схватки между патрулите. Веднъж на зазоряване Ййстмън я пресякъл и петима от хората на Кели го нападнали. Със светкавичните си маймунски ръце и сопата успял да повали трима, но другите го простреляли два пъти в корема и го оставили там, смятайки го за умрял. Ййстмън запушил горещите рани с показалец и палец и тръгнал към болницата, залитайки като пиян. Животът, силната треска и смъртта си го оспорвали няколко седмици, но устните му не се унижили да издадат нападателите му. Когато излязъл от болницата, войната вече била в разгара си и продължила в неспирни престрелки чак до 19 август 1903-та.

БИТКАТА НА „РИВИНГЪН СТРИЙТ“

Стотина юначаги, смътно различни от фотографиите, които някой ден съвсем ще избелеят в справочниците; стотина юначаги, пропити с тютюнев дим и алкохолни пари; стотина юначаги със сламени шапки и пъстроцветни ленти; стотина юначаги, страдащи (кой повече, кой по-малко) от срамни болести, от развалени зъби, от белодробни или бъбречни проблеми; стотина юначаги, тъй незначителни или великолепни, както героите на Троя или Хунин^[3] — това били мъжете, които повели тази черна битка в сянката на въздушната железница. За повод послужил данъкът, който гангстерите на Кели поискали от един игрален дом, намиращ се под покровителството на Мънк Ййстмън. Един от хората на Кели бил убит и последвалата престрелка прераснала в сражение, в което се включили безброй револвери. Иззад прикритието на високите стълбове мъже с гладко обръснати брадички стреляли мълчаливо и така се превърнали в център на един обзет от ужас кръг от наети коли, возещи нетърпеливи подкрепления, стиснали колтове в юмруците си. Какво ли са чувствали главните герои на тази битка? Първо (според мен), жестокото убеждение, че безсмисленият грохот на сто пистолета ще ги унищожи незабавно; второ (според мен), не по-малко погрешната увереност, че щом първоначалният залп не ги е повалил, значи са неуязвими. Сигурно е само, че са се сражавали с жар под прикритието на металните парапети и нощта. Силите на реда на два пъти опитали

да се намесят и двата пъти били отблъснати. При първия слаб проблясък на зората битката стихнала, сякаш била нещо безсрамно или призрачно. Под огромните арки, издигнати от инженерите, останали да лежат седем тежко ранени мъже, четири трупа и един мъртъв гълъб.

ГРОХОТЪТ

Местните политици, чиито интереси обслужвал Мънк Ийстмън, винаги публично отричали съществуването на такива банди или разяснявали, че става дума просто за клубове за развлечение. Недискретната битка на „Ривингтън стрийт“ ги обезпокоила. Призовали и двамата главатари, за да им внушат необходимостта от сключване на примирие. Кели (който отлично знаел, че политиците вършат по-добра работа от всички револвери „Колт“, когато трябва да се осуети полицейска акция) веднага изразил съгласие; с високомерието на едрото си грубо тяло Ийстмън жадувал обаче за още схватки и още гърмежи. Отначало се опънал и се наложило да го заплашат със затвор. Накрая двамата прочути злодеи седнали да се спогодят в един бар; всеки бил захапал пура, дясната му ръка почивала върху револвера, а зорко бдящият рояк стрелци кръжали наоколо. В крайна сметка стигнали до едно много американско решение — да разрешат спора с боксов мач. Кели бил много ловък боксьор. Двубоят станал в един склад и бил наистина изумителен. Наблюдавали го сто и четирийсет зрители — сред тях бандити с килнати бомбета и жени с изящни величествени прически. Мачът продължил два часа и завършил с пълно изтощение на участниците. Само след седмица отново се разнесъл пукот на оръжие. Мънк бил задържан за незнайно кой път. Защитниците на реда с облекчение се забавлявали с ареста му; съдията му предрекъл десет години затвор — и се оказал напълно прав.

ИЙСТМЪН СРЕЩУ ГЕРМАНИЯ

Когато все още слисаният Мънк излязъл от Синг Синг, хиляда и двестата бандити, които някога бил предвождал, вече се били разпръснали. Не съумял да ги събере отново и се примирил да действа сам. На 8 септември 1917 година бил задържан за нарушаване на

обществения ред. На 9-и решил да вземе участие в друго нарушение и се записал в един пехотен полк.

Известни са ни различни подробности от бойните му действия. Знаем, че бурно се противопоставял на взимането на пленници и веднъж осуетил тази жалка практика само с един удар на приклада. Знаем, че друг път успял да избяга от лазарета, за да се върне в окопите. Знаем, че се отличил в сраженията при Монфокон. Знаем, че впоследствие разправял как в много танцувални салони в Бауъри ставало по-напечено, отколкото в оная европейска война.

ЗАГАДЪЧНИЯТ ЛОГИЧЕН КРАЙ

На 25 декември 1920 година трупът на Мънк Ийстмън осъмнал на една от централните улици на Ню Йорк. Бил прострелян пет пъти. В блажено неведение за смъртта едно съвсем обикновено коте се навъртало край него с известно изумление.

[1] Борхес използва тази любопитна дума явно за да подчертае съдбовния или ритуалния аспект на двубоя; думата сякаш означава „примирен със съдбата“. Този аспект на насието и дуелите може да се открие в цялото му творчество, особено в разказа „Срещата“ от сборника „Докладът на Броуди“ — бел.прев. ↑

[2] Ритуално чиста и подходяща за употреба храна според еврейските закони — бел.прев. ↑

[3] Град на югозапад от Перу, място на прочуто сражение (6 август 1824 г.) между националистичните сили, предвождани от Симон Боливар, и роялистите начело с Хосе де Кантерак. Последните имали отначало превес, докато ариергардът им не бил атакуван от перуански хусари под командването на Исидоро Суарес — един от предшествениците на Борхес, който в различна степен и в различни образи се явява в много от творбите му. Роялистите били разгромени — бел.прев. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.